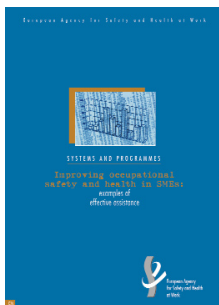

Izboljšanje varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah: primeri učinkovite pomoči

Povzetek poročila Agencije

Uvod

Majhne in srednje velike gospodarske družbe pomembno prispevajo k evropski konkurenčnosti, saj največ novih delovnih mest v Evropi ustvarijo mikro gospodarske družbe, ki imajo do šest zaposlenih. Vendar se srečujejo tudi s posebnimi težavami, vključno z učinkovitim upravljanjem varnosti in zdravja pri delu. Države članice so zato uvedle ukrepe za pomoč podjetnikom⁽¹⁾. Agencija je izvedla vrsto pomembnih projektov

za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah, vključno s posebnimi programi financiranja dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah, ki so nastale na pobudo Evropskega parlamenta in Evropske komisije⁽²⁾. V sklopu teh prizadevanj je Agencija pripravila študijo o praktičnih primerih uspešne pomoči majhnim in srednje velikim gospodarskim družbam na področju varnosti in zdravja pri delu. Proučeni so bili raznovrstni programi in sheme pomoči iz držav članic, da bi lahko:

- predstavili vrsto preventivnih programov za majhne in srednje velike gospodarske družbe;
- določili merila uspešnosti in zagotovili take informacije, ki bi jih lahko druge organizacije uporabile ali prilagodile svojim razmeram.

Trije razlogi za spodbujanje programov, namenjenih izboljšanju varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah

- Mikro, majhne in srednje velike gospodarske družbe so družbeno in gospodarsko pomembne, saj predstavljajo 99 odstotkov vseh gospodarskih družb v EU.
- Zaposlujejo 66 odstotkov evropske delovne sile.
- Njihov položaj glede varnosti in zdravja pri delu je manj ugoden od položaja večjih gospodarskih družb.

Osemnajst oblik pomoči za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah, ki so opisane v poročilu, se razlikujejo tako glede izvajalcev kakor tudi glede ciljev in uporabljenih sredstev. Primeri so bili razvrščeni v tri kategorije: ukrepi, ki so bili izvedeni na nacionalni in regionalni ravni ter na ravni dejavnosti. Pobude so namenjene različnim ciljnim skupinam, zagotavljanju podpore gospodarskim družbam pri kampanjah in izvajanju ocene tveganja ali dajanju smernic za posamezne poklice ali strokovne pomoči. Prav tako se ukvarjajo s široko paleto dejavnikov tveganja.

PRIMERI ŠTUDIJ

Ukrepi, izvedeni na nacionalni ravni

- Pomoč majhnim in srednje velikim gospodarskim družbam na področju varnosti in zdravja pri delu (Avstrija)
- Obvladovanje tveganja za majhne in srednje velike gospodarske družbe (Finska)
- Sporazum o preventivnih pogodbah (Francija)
- Delaj pozitivno: Prednostno obravnavanje stresa v organizacijah (Irska)
- Kampanja v dejavnosti proizvodnje keramičnih izdelkov (Portugalska)
- Program »Dober sosed« (Velika Britanija)

Ukrepi, izvedeni na regionalni ravni

- Obvladovanje tveganja v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah (Belgija)
- Razvoj službe za varnost in zdravje pri delu, prilagajene potrebam majhnih in srednje velikih gospodarskih družb (Danska)

- Koordinator za varnost pri delu med gospodarskimi družbami (Francija)
- Posvetovalna mreža za majhne in srednje velike gospodarske družbe (Nemčija)
- Celovit pristop k širitvi kulture varnosti pri delu (Italija)
- Varnost pri delu in podpora gospodarskim družbam (Velika Britanija)

Ukrepi, izvedeni na sektorski ravni

- Zveza za varno delo v kemičnih čistilnicah (Nemčija)
- Tehnična pomoč v tiskarski dejavnosti (Grčija)
- Ocena in preprečevanje tveganj v gradbeništvu (Luksemburg)
- Praktične smernice za nekatere poklice (Nizozemska)
- Metoda ocenjevanja obremenjenosti z delom v trgovini na drobno (Nizozemska)
- Strateški načrt za dejavnost kmetijstva v Navarri (Španija)

Ocena učinkovitosti

Izvajanje primernih ukrepov

V majhne in srednje velike gospodarske družbe je mogoče vpeljati izboljšave na področju varnosti in zdravja pri delu, če ne predstavljajo prevelike časovne in finančne obremenitve, če so lahko dosegljive in če imajo zelo prijemljivo vsebino.

Naj bo praktično in ustrezno

Da bi za program vzbudili interes gospodarskih družb, morajo biti podpora orodja primerna in morajo izpolniti njihova pričakovanja, pri čemer morajo upoštevati potrebe in sredstva gospodarskih družb. Študija izvedljivosti ali predhodna raziskava sta ključnega pomena za uspešnost ukrepa v prihodnosti. Orodja morajo biti praktična in preprosta za uporabo.

Zniževanje stroškov

Cena uvedbe ukrepa ima nedvomno velik vpliv na pripravljenost gospodarskih družb za sodelovanje. Uspešne so bile zlasti tiste pobude, ki so vključevale bodisi brezplačno bodisi cenovno ugodno svetovanje za majhne in srednje velike gospodarske družbe.

Pomoč pri ocenjevanju tveganj

Skoraj vsi primeri, ki so opisani v tem poročilu, vključujejo pomoč majhnim in srednje velikim gospodarskim družbam pri izvedbi začetne ocene tveganja. Gre za to, da direktorji teh gospodarskih družb niso vedno seznanjeni s predpisi in niti s tem, kako v praksi preprečiti tveganja. Pogosto imajo malo časa, sredstev in kadra, da bi lahko opravili tako oceno.

Najučinkovitejši ukrepi na tem področju so tisti, ki so bili podprti z usposabljanjem in/ali svetovanjem na delovnem mestu.

Vključevanje sindikatov in združenj delodajalcev

Vključevanje sindikatov in združenj delodajalcev v projekt je pogosto način za stopanje v stik z majhnimi in srednje velikimi gospodarskimi družbami, čeprav v nekaterih primerih velik del le-teh ni njihovih članov. Te organizacije imajo mreže in praktično poznavanje gospodarske dejavnosti, njihovo opazno vključevanje pa lahko poveča verodostojnost projekta. Sindikati lahko predstavljajo delavce posamezne dejavnosti in zagotovijo pomoč pri spodbujanju delodajalcev, da se z njimi posvetujejo.

Ciljne dejavnosti

(1) Poročilo 2002 Observatorija evropskih majhnih in srednje velikih gospodarskih družb pri Evropski komisiji je dosegljivo na spletnem naslovu: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf

(2) Informacije o programih so dosegljive na spletnem naslovu: <http://agency.osha.eu.int/sme/>

Ukrep na ravni dejavnosti: Strateški načrt za dejavnost kmetijstva v Navarri (Španija)

Cilj tega načrta je bil pospešiti uvajanje preventivnih ukrepov na majhnih kmetijah. Kmetje so sodelovali v programih usposabljanja, ki so jim omogočili izvedbo ocene tveganja v njihovih objektih in pregled njihovih vozil. Trgovsko združenje UAGN, ki je sodelovalo pri projektu, se je odločilo, da za promocijo svojih programov najame strokovnega delavca za varnost in zdravje pri delu. Proučuje pa tudi možnosti za pridobitev nepovratnih sredstev za ustrezno prilagoditev vse kmetijske opreme v Navarri. Rezultat je večja naklonjenost preventivnim ukrepom, zaradi česar se lahko dolgoročno pričakuje pozitivne učinke.

Projekti, izvedeni v okviru določene dejavnosti, so se izkazali kot posebno uspešni. Tega ni težko pojasniti: tveganja, ki so značilna za določeno dejavnost, se da jasno opredeliti, ciljne gospodarske družbe so lažje dosegljive, zlasti prek gospodarskih združenj, ljudje v isti dejavnosti "govorijo isti jezik" in projekt se zdi bolj prilagojen potrebam gospodarske družbe. Take pobude so zato bolj osredotočene, bolj smiselne in bolje usmerjene k cilju.

Vključevanje majhnih in srednje velikih gospodarskih družb

Projekti, ki so dosegli največje število gospodarskih družb, so tisti, ki so bili izvedeni na ravni dejavnosti ali so bili povezani z določenim tveganjem. Vendar to ne bi smelo prikriti splošno znanega dejstva: projekti, namenjeni majhnim in srednje velikim gospodarskim družbam, na splošno dosežejo le zelo majhen odstotek le-teh.

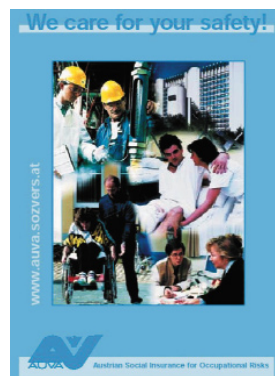
Z majhnimi in srednje velikimi gospodarskimi družbami je težko priti v stik in še teže jih je prepričati, da sodelujejo v tovrstnih projektih. Prepogosto se zdi, da preprečevanje tveganja pri delu za te majhne organizacije, ki imajo premalo sredstev, ni na prednostnem seznamu nalog. Zato je treba poudariti, da ti projekti potrebujejo sistematično presojo, da bi lahko merili in izboljšali njihovo učinkovitost. V petnajstih državah članicah je na voljo le malo podatkov o stopnjah sodelovanja majhnih in srednje velikih gospodarskih družb v teh projektih.

Ukrep na regionalni ravni: Celovit pristop k širitvi kulture varnosti pri delu (Italija)

Ta regionalna pobuda (v pokrajini Lucca) je bila usmerjena v obravnavo nezgod pri delu s smrtnim izidom, pri čemer sta imela prednost usposabljanje in obveščanje zaposlenih. Projekt je v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah spodbudil razvoj kulture varnosti pri delu prek novega delovnega mesta v vsaki gospodarski družbi, in sicer uslužbenca za usposabljanje in obveščanje o varnosti in zdravju pri delu. V štirih mesecih se je 115 slušateljev udeležilo osmih usposabljanj, gospodarskim družbam pa so razdelili 3000 izobraževalnih gradiv. Zaradi uspeha projekta se bo regionalni program pobud razširil. Pripravili bodo izobraževalno gradivo za zaposlene.

Ocena učinkovitosti projektov

Ukrep na nacionalni ravni: Pomoč majhnim in srednje velikim gospodarskim družbam pri urejanju področja varnosti in zdravja pri delu (Avstrija)

Od leta 1999 je na voljo preventivno svetovanje, ki je posebej prilagojena potrebam majhnih in srednje velikih gospodarskih družb in je zanje brezplačno. Izmed 288.851 majhnih in srednje velikih gospodarskih družb v letu 2001 jih je 24.000 sprejelo predlagani pristop in opravljenih je bilo 146.000 svetovalnih ur. 70 odstotkov majhnih in srednje velikih gospodarskih družb, ki so doslej sodelovale v tem projektu, je izjavilo, da so bila njihova pričakovanja glede pomoči izpolnjena.

Okrepitev zavesti delodajalcev o pomembnosti preprečevanja tveganj in njihova odločitev, da to vključijo v upravljanje gospodarske družbe, sta ključ do uspeha: takoj ko se pojavi "potreba", bo gospodarska družba prostovoljno razvila preventivo, bodisi sama, bodisi z zunanjo pomočjo. Čeprav so rezultati vidni neposredno le v zelo majhnem številu primerov, se pozitivni učinki pričakujejo vsaj srednjeročno, če že ne kratkoročno.

Splošne ugotovitve

Težko je vključiti majhne in srednje velike gospodarske družbe v projekte in še teže jih je pripraviti, da ukrepajo. Vendar to ni nemogoče.

Da bi bil projekt uspešen, mora:

- biti usmerjen v določeno dejavnost ali tveganje;
- biti primeren: niti preveč zapleten niti predrag;
- pri svojem načrtovanju in izvedbi vključevati različne partnerje (delodajalce, združenja delodajalcev, delavce, sindikate);
- meriti svojo ustreznost z:
  - oceno potreb pred ukrepanjem,
  - izvedbo sistematične presoje učinkov po njem;
- ponuditi pomoč brezplačno ali po najnižji možni ceni;
- pomagati vzpostaviti trajno preventivno kulturo varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah;
- povezati aktivno ukrepanje s praktično dokumentacijo in orodji.

Kako do poročila?

Celotno poročilo je na voljo v angleščini, in sicer na spletni strani Agencije: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>. Prenos je brezplačen.

Tiskano poročilo z naslovom Izboljšanje varnosti in zdravja pri delu v majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah: primeri učinkovite pomoči, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, 2003, ISBN 92-9191-043-0, lahko naročite pri Uradu za uradne objave Evropskih skupnosti v Luksemburgu (<http://eur-op.eu.int>) ali pri njegovih prodajnih posrednikih. Cena je 25 evrov (brez DDV).

Ta informativni bilten je na voljo v vseh jezikih EU na spletnem naslovu: http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/index_en.htm/.